

**Uchwała Nr XXI/118/2008
Rady Gminy Bojszowy**

z dnia 24 listopada 2008

**w sprawie Programu Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki nad dzieckiem i rodziną w Gminie
Bojszowy**

Na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142 z późn.zm.) w związku z art.17 ust.13 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. Dz 2008 r. Nr 115 poz. 728)

**Rada Gminy Bojszowy
uchwała co następuje**

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Program Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki nad dzieckiem i rodziną w Gminie Bojszowy na lata 2009 – 2015 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bojszowy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęciem.

**GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
W BOJSZOWACH**

**PROGRAM GMINNEGO
SYSTEMU
PROFILAKTYKI I OPIEKI
NAD DZIECKIEM I
RODZINĄ
W GMINIE BOJSZOWY
NA LATA 2009 - 2015**

Spis treści

Wprowadzenie

I. Uzasadnienie programu

II. Oparcie programu w aktach prawnych

III. Analiza SWOT

IV. Ogólne zasady systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną

V. Globalne cele programu

VI. Kierunki i priorytety gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną

VII. Domena gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

VIII. Monitoring i ewaluacja programu

WPROWADZENIE

Z punktu widzenia *systemowego ujęcia rodziny* członkowie rodziny tworzą pewien układ – system. Funkcjonowanie systemu jest wynikiem wzajemnych oddziaływań poszczególnych jego elementów – w tym wypadku członków rodziny oraz struktury, czyli wewnętrznych interakcji zachodzących między emocjami a myślami jednostki. Każda osoba w rodzinie to ogniwo systemu – jednostka wpływa na funkcjonowanie całego układu. Działanie układu determinuje zachowanie poszczególnych członków rodziny.

Właściwe funkcjonowanie człowieka, jego rozwój emocjonalny i społeczny zależy w dużej mierze od zaspokojenia podstawowych potrzeb, przede wszystkim potrzeby bezpieczeństwa, przynależności, akceptacji i miłości. Każda z tych potrzeb powinna znajdować swój wyraz w prawidłowo funkcjonującej rodzinie.

Zadaniem rodziny jest wprowadzenie dziecka w życie społeczne i świat kultury, zaspokojenie jego potrzeb, kształtowanie osobowości oraz przygotowanie do wypełniania ról społecznych. Rodzice i inni członkowie rodziny wychowują dziecko, stają się dla niego wzorami osobowymi i modelami zachowań społecznych.

Niniejszy program skupia się przede wszystkim na pomocy świadczonej dla rodziny przez pomoc społeczną. Po pierwsze dlatego, że znaczną część zadań opieki nad dzieckiem i rodziną realizują zatrudnieni w pomocy społecznej pracownicy socjalni, pedagodzy, psychologowie itd. Zadania te wchodzi w zakres strategii pracy socjalnej i powinny zakładać z jednej strony działania zorientowane na zabezpieczenie potrzeb, tworzenie pozytywnego środowiska wychowawczego i poprawę jakości życia dzieci i rodzin, z drugiej – podejmowanie interwencji i objęcie opieką w sytuacjach zagrożenia dobra dziecka.

I UZASADNIENIE PROGRAMU

Rodzina to podstawowa komórka życia społecznego, która jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka. Jednakże rodzina to nie tylko i wyłącznie środowisko wychowawcze, to także najbliższe człowiekowi środowisko życia, najbliższa mu grupa, która może, a właściwie powinna wzbogacać jego życie, zaspokajać podstawowe potrzeby biologiczne, psychiczne, materialne, dawać poczucie bezpieczeństwa, zadowolenie i psychiczne oparcie.

Rodzina stanowi podstawową komórkę, na której opiera się całe społeczeństwo. Ta fundamentalnie ważna instytucja życia społecznego jest objęta opieką prawa i w ramach przewidzianych prawem ma zagwarantowaną pomoc władz publicznych. Zarówno w przepisach Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jak i w przepisach ONZ -towskiej Konwencji o Prawach Dziecka ratyfikowanej przez Polskę w 1991 roku zasada udzielania pomocy rodzinie przez władze publiczne znajduje bezpośrednie oparcie. I tak w art. 71 ust. 1 Konstytucji RP czytamy: *„państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.”*

Ta konstytucyjna zasada znajduje potwierdzenie w tekście powoływanej wyżej konwencji.

W preambule do tej konwencji, czytamy: *„(...) rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie”*.

Ochrona rodziny wynika także z zapisów wielu innych aktów prawnych, w tym ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.), która między innymi w art. 3 stanowi:

”1. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

2. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust.1. pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą między innymi na celu umożliwienie osobom i rodzinom, przetrwanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.”

Art. 17 ust. 1 pkt. 1 niniejszej ustawy nakłada na gminę obowiązek:

„ opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” .

Niniejszy Program obejmuje obszar Gminy Bojszowy. W realizacji Programu uczestniczyć będą mieszkańcy, instytucje i organizacje z terenu Gminy Bojszowy. Skuteczność zadań zawartych w Programie zależy będzie między innymi od ścisłej współpracy instytucji, organizacji, społeczności lokalnej, sytuacji w gminie oraz środków finansowych, które zostaną przeznaczone na ich urzeczywistnienie.

Ciągłe niewystarczające środki przeznaczone na pomoc społeczną zmuszają do poszukiwania jak najefektywniejszych metod działania na rzecz dzieci i rodzin, wymagających wsparcia oraz do pozyskiwania środków na realizację powyższych działań, często z zewnątrz.

Przyjęty Program realizowany będzie w ramach opracowanych kierunków działań, które podczas realizacji będą na bieżąco wyłaniać: beneficjentów, szczegółowe zadania, podział odpowiedzialności za ich wykonanie oraz sposób finansowania zadań.

Narastanie problemów społecznych, które dotyczą dzieci i rodziny powoduje, że działania zgodne z wytyczonymi kierunkami powinny zostać podjęte jak najszybciej. Niektóre z tych działań będą jednak miały charakter długofalowy a ich realizacja rozciągnie się na lata kolejne. Ponadto w toku realizacji Programu zadania i związane z nimi działania będą zmieniać się w miarę potrzeb, w zależności od aktualnej sytuacji społecznej, warunków życia dzieci i ich rodzin. Wymagać to będzie ciągłego monitoringu i ewaluacji oraz określenia, już w toku realizacji, kierunków działań i szczegółowych zadań dla wszystkich podmiotów realizujących niniejszy Program.

II OPARCIE PROGRAMU W AKTACH PRAWNYCH

Działania zawarte w niniejszym Programie wpisują się w następujące akty o charakterze ogólnopolskim i regionalnym:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
- Krajowy Plan Działania na Rzecz Integracji Społecznej, Warszawa 2004;
- Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski, Warszawa 2004;
- Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013, Warszawa 2005;
- Strategia Państwa dla Młodzieży na lata 2003-2012;
- Narodowy Plan Działań na Rzecz Dzieci na lata 2004-2012;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Warszawa 2006;
- Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości Wśród Dzieci i Młodzieży. Warszawa 2006;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006 – 2020;
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2004 – 2015; Bojszowy 2004
- Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2008 rok; Bojszowy 2008;
- Program Przeciwdziałania Narkomani na 2008 rok; Bojszowy 2008;

Obecnie na szczeblu krajowym trwają prace nad opracowaniem Narodowego Programu Wspierania Rodzin, w którym znaleźć się mają rozwiązania, promujące rodzinę.

Na poziomie przepisów wykonawczych niniejszy Program realizowany będzie w oparciu o następujące akty prawne:

- *ustawę z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm), która reguluje zasady i procedury działania poszczególnych organów władz samorządowych;*
- *ustawę z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2004r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.), która jest podstawowym aktem normującym złożoną problematykę pomocy społecznej;*
- *ustawę z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U z 2006r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.), regulującą nowy system poza ubezpieczeniowych świadczeń*

społecznych finansowanych w całości ze środków budżetu państwa, całkowicie odrębny od systemu pomocy społecznej;

- *ustawę z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U z 2004r. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.), która określa zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenie skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej, które są realizowane przez instytucje rynku pracy w celu: pełnego i produktywnego zatrudnienia, rozwoju zasobów ludzkich, osiągnięcia wysokiej jakości pracy, wzmocnienia integracji oraz solidarności społecznej;*
- *ustawę z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U z 2007r. Nr 70 poz. 473 z późn. zm.), która stanowi, że do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu;*
- *ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz. U z 2005r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.), która określa: zasady i tryb postępowania w zakresie przeciwdziałania narkomanii, zadania i uprawnienia poszczególnych instytucji z zakresie przeciwdziałania naruszeniom prawa dotyczącego obrotu, przetwarzania i posiadania...;*
- *ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493), która ma na celu zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowanie działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie;*
- *ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. Nr 111, poz. 535 z późn. zm.), która reguluje między innymi. ochronę zdrowia psychicznego i rozwiązywania problemów dotyczących zdrowia psychicznego;*
- *ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997r. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.), która ma na celu realizację zasady równości szans osób niepełnosprawnych w społeczeństwie oraz tworzenie polityki zatrudnienia tych osób i rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych;*
- *ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2003r. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.), która wprowadza kompleksowe rozwiązania dotyczące podstawowych dziedzin działalności organizacji pozarządowych w Polsce; ustawa reguluje obszary dotyczące prowadzenia działalności pożytku publicznego,*

wolontariatu i uzyskania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz konsekwencji z tym związanych;

- ustawę z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2004r. Nr 256 poz. 2572 z późn. zm.), która między innymi zapewnia: realizację prawa każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowywania i opieki odpowiednio do wieku i rozwoju (w tym osób niepełnosprawnych i niedostosowanych społecznie), wspomagania przez szkołę wychowawczej roli rodziny, możliwość korzystania z pomocy psychologiczno - pedagogicznej i specjalistycznych form pomocy dydaktycznej itp.;
- ustawę z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (tekst jednolity Dz. U. z 2007r. Nr 43, poz. 277 z późn. zm.), która między innymi: zapewnia ochronę bezpieczeństwa i porządku publicznego a także ochronę zdrowia i życia ludzi oraz mienia przez bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- ustawę z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (tekst jednolity Dz. U. z 2005r. Nr 31 poz. 266 z późn. zm.), która reguluje zasady i formy ochrony praw lokatorów oraz zasady gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy;
- ustawę z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity Dz. U. z 2003r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.), która określa zasady zatrudnienia socjalnego: osób bezdomnych, realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności, uzależnionych od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego, uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej, chorych psychicznie, bezrobotnych, którzy pozostają bez pracy przez okres co najmniej 24 miesiące, zwalnianych z zakładów karnych, którzy mają trudności w integracji ze środowiskiem, uchodźcom, którzy realizują indywidualny program integracji, podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swych podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym;
- ustawę z dnia 26 października 1882 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U z 2002r. Nr 11, poz. 109 z późn. zm.), która ma na celu przeciwdziałanie demoralizacji i przestępczości nieletnich i stwarzanie warunków powrotu do normalnego życia nieletnim, którzy popadli w konflikt z prawem bądź z zasadami współżycia społecznego oraz

w dążeniu do umacniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej i poczucia odpowiedzialności rodzin za wychowanie nieletnich na świadomych swych obowiązków członków społeczeństwa;

- *ustawę z dnia 12 czerwca 2003 roku – kodeks rodziny i opiekuńczy (tekst jednolity Dz. U. z dnia 2003r. Nr 130 , poz. 1188 z późn. zm.), który reguluje wszelkie sprawy związane z wypełnieniem funkcji rodziny i sprawowaniem opieki nad małoletnimi dziećmi;*
- *ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. - kodeks karny (Dz. U. z 1997r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.), która określa zasady odpowiedzialności karnej, formy popełnionych przestępstw a także przewidziane kary;*
- *ustawę z dnia 6 czerwca 1997r. - kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)*
- *inne akty prawne obowiązujące w obszarze opieki nad dzieckiem i rodziną oraz pomocy społecznej i rozwiązywania problemów społecznych.*

III ANALIZA SWOT

Opracowanie niniejszej analizy SWOT służy zidentyfikowaniu potrzeb rodziny, poznaniu jej zasobów, a także możliwości jakie w tym kierunku stwarza otoczenie zewnętrzne – Gminy Bojszowy. Stanowi ono kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić wiedzę na temat planowanego przedsięwzięcia, jego mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Pozwala ona na wyznaczenie priorytetów i dostarcza drogowskazów do kierunków działania.

Reasumując analiza SWOT pomoże skupić się na aktywnościach w obszarach, w których są mocne i słabe strony, i w których leżą największe szanse i okazje.

W związku z tym, iż niniejszy Program dotyczy problematyki rodzinnej, pokazuje możliwości jej pomocy i wsparcia w analizie tej zdefiniowano w głównej mierze czynniki wpływające na prawidłowe funkcjonowanie rodziny.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">▪ zakorzeniona wartość rodziny,▪ kultywowanie zwyczajów i obyczajów regionalnych,▪ bogate dziedzictwo kulturowe,▪ korzystne położenie geograficzne,▪ wzrost świadomości społecznej dotyczącej przestępczego charakteru zjawiska przemocy domowej (Niebieska Linia),▪ niska stopa bezrobocia,▪ korzystne warunki dla nowo osiedlających się mieszkańców (dogodne warunki dla migracji mieszkańców z dużych ościennych miast),▪ posiadanie infrastruktury społecznej niezbędnej do łączenia aktywności zawodowej kobiet z obowiązkami rodzinnymi (świetlice środowiskowe)	<ul style="list-style-type: none">▪ brak mieszkań komunalnych i socjalnych,▪ . trudności w godzeniu ról rodzicielskich i zawodowych,▪ brak infrastruktury społecznej niezbędnej do łączenia aktywności zawodowej kobiet z obowiązkami rodzinnymi (żłobki)▪ . dezintegracja rodziny,▪ . dziedziczenie niskiego statusu społecznego,▪ . brak prozdrowotnego stylu życia,▪ . malejące poczucie bezpieczeństwa w rodzinie,▪ konsumpcyjny styl życia,▪ . brak sprawnego systemu gromadzenia informacji, ich udostępniania i

<ul style="list-style-type: none"> ▪ elastyczność i umiejętność przystosowania się służb społecznych do nowych zadań zmieniającego się systemu prawnego, ▪ umiejętność pracy z nowymi grupami beneficjentów, ▪ wykwalifikowana kadra pracowników działających na polu pomocy społecznej, ▪ dążenie do integracji instytucji i organizacji na poziomie lokalnym, ▪ sieć instytucji pomocowych w Gminie Bojszowy i w powiecie bieruńsko-łędzińskim, ▪ zaangażowanie młodzieży w działalność organizacji pozarządowych, ▪ właściwe zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, ▪ inwestowanie rodziców w wykształcenie i rozwój dzieci, ▪ wzrost aspiracji edukacyjnych, ▪ pogłębienie znajomości języków obcych, ▪ możliwość nauki w gminie i bliskiej okolicy, ▪ obowiązek przygotowania przedszkolnego 6 – latków. ▪ ogólnodostępne tereny sportowe, place zabaw 	<p>upowszechniania,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój postaw roszczeniowych beneficjentów; ▪ niedostateczny system opieki dla ludzi starszych; niewystarczające wywiązywanie się rodzin ze swych zadań opiekuńczych i wychowawczych, ▪ ograniczona dostępność do specjalistycznych usług zdrowotnych, ▪ niewystarczająca profilaktyka w zakresie zdiagnozowanych problemów społecznych, ▪ brak mobilności zawodowej mieszkańców, ▪ bariery tkwiące w mentalności mieszkańców, ▪ słaba wiedza i samoświadomość społeczności lokalnej na temat problemów społecznych dotycząca osób wykluczonych społecznie, a co za tym idzie, wszelkiego rodzaju negatywne reakcje środowiska społecznego (stereotypy myślowe, uprzedzenia, homofobie), ▪ brak koordynacji działań organizacji pozarządowych, ▪ niespójność poziomu i kierunków kwalifikacji zawodowych mieszkańców gminy z potrzebami lokalnego rynku pracy, ▪ niedostateczne wypełnienie funkcji opiekuńczej i wychowawczej przez rodziców,
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zjawisko żebractwa dzieci i młodzieży, ▪ nierealizowanie obowiązku szkolnego, ▪ prostytutka dzieci i młodzieży, ▪ wzrost przestępczości wśród dzieci i młodzieży, ▪ obniżenie wieku inicjacji alkoholowej, narkotykowej i seksualnej, ▪ narastający problem uzależnień i demoralizacji wśród dzieci i młodzieży, ▪ brak dostatecznej oferty kulturowo – rozrywkowej dla dzieci i młodzieży.
<p style="text-align: center;">Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ przyjęcie rozwiązań legislacyjnych korzystnych dla rodziny, ▪ rozwój rodzinnych form pomocy dziecku, ▪ rozwój sieci poradnictwa rodzinnego, ▪ rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, ▪ stosunkowo łatwy dostęp do szkół kształcących na poziomie ponadgimnazjalnym, ▪ rozwój współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego, ▪ akceptacja i wspieranie działań w zakresie realizacji polityki społecznej przez władze samorządowe, ▪ możliwość podnoszenia kwalifikacji pracowników służb społecznych, ▪ możliwość wykorzystywania nowych narzędzi w pracy z klientem pomocy 	<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ deficyt mieszkań, ▪ bezrobocie, w tym długotrwałe, powodujące wzrost dysfunkcji, w niektórych rodzinach, ▪ utrzymująca się duża ilość beneficjentów pomocy społecznej, w szczególności osób długotrwałe bezrobotnych, ▪ niewystarczające wsparcie finansowe ze strony państwa, ▪ niewystarczająca współpraca państwa, samorządu i społeczności lokalnych w przezwyciężaniu kryzysu rodziny, ▪ lansowanie w mediach nietrwałego modelu związku, ▪ rosnąca migracja zarobkowa poza granice województwa i kraju, ▪ wzrost ilości zagrożeń społecznych,

<p>społecznej,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość pozyskania środków finansowych z Unii Europejskiej i z innych źródeł finansowania; ▪ rosnąca świadomość społeczna przejawiająca się w artykułowaniu potrzeb, ▪ wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców, ▪ sprzyjające warunki do konstituowania się organizacji pozarządowych, ▪ możliwość finansowania organizacji działających na polu pomocy społecznej, ▪ rosnąca liczba podmiotów gospodarczych, ▪ możliwość podniesienia jakości usług w sektorze usług publicznych i sektorze usług prywatnych, w tym obszarze pomocy społecznej, ▪ możliwość podnoszenia i zmiany kwalifikacji zawodowych mieszkańców miasta w oparciu o ofertę Powiatowego Urzędu Pracy, ▪ podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego, ▪ możliwość organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i społecznie użytecznych, staży absolwenckich, ▪ możliwość podejmowania pracy zarobkowej w czasie trwania studiów, staże, wolontariat, ▪ rozwój rynku usług edukacyjnych języków obcych, ▪ wzrost liczby dzieci i młodzieży posiadających w domu komputer, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ izolacja i marginalizacja osób wykluczonych społecznie, ▪ wzrost zagrożenia chorobami społecznymi a zwłaszcza gruźlicą, chorobami nowotworowymi i uzależnieniami, ▪ rosnące zagrożenia bezdomnością ubogiej części społeczności lokalnej, ▪ pogłębiający się kryzys rodziny, ▪ zagrożenie procesami narkomanii, alkoholizmu, prostytucji i żebractwa oraz przejawami agresji i przemocy, ▪ rosnąca niewydolność opiekuńczo wychowawcza rodziców, ▪ dziedziczenie biedy, ▪ brak żłobka, ▪ warunki mieszkaniowe niedostosowane do potrzeb rodziny, ▪ brak możliwości zakupu własnego mieszkania, ▪ brak możliwości szybkiego usamodzielnienia się, ▪ wychowywanie do konsumpcyjnego stylu życia dzieci i młodzieży, ▪ nierówny dostęp do edukacji, ▪ zwiększająca się dostępność do środków psychoaktywnych.
--	---

▪ . wzrost dostępu do nowoczesnych środków komunikowania (internet),▪ . realizacja programów dożywiania dzieci i młodzieży,▪ . wzrost świadomości społecznej wagi edukacji,▪ . stypendia dla dzieci i młodzieży znajdującej się w trudnej sytuacji materialnej,▪ . możliwość kształcenia młodzieży za granicą (dostęp do stypendiów),▪ . możliwość odbycia stażu, w tym w Unii Europejskiej,▪ . infrastruktura pomocowa - KIS	

IV OGÓLNE ZASADY SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

- Podmiotowość rodziny, ochrona praw rodziny i dziecka;
- Pierwszeństwo prawa dziecka do życia w zdrowej rodzinie;
- Kompleksowość działań podmiotów publicznych i niepublicznych w działaniach na rzecz rodzin;
- Pierwszeństwo dziecka do ochrony i praw – zwłaszcza niepełnosprawnego oraz zagrożonego ubóstwem, deprawacją, degradacją i marginalizacją społeczną;
- Edukacja podstawowym warunkiem rozwoju jednostkowego i zbiorowego – priorytet dla rozwoju indywidualnego potencjału i zdolności każdego dziecka;
- Profilaktyka przed interwencją w rozwiązywaniu problemów rodziny i młodego pokolenia;
- Preferowanie / promocja rozwiązań systemowych w pracy z dziećmi i młodzieżą, opartych na subsydiarności, elastyczności, kompleksowości, efektywności, ciągłości i różnorodności form działania;
- Wspieranie rodziny w realizacji jej funkcji wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych.

V GLOBALNE CELE PROGRAMU

- Poprawa jakości życia, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
- Przeciwdziałanie stanom grożącym degradacją społeczną, bezradnością społeczną;
- Kompensowanie deficytów zdrowotnych, edukacyjnych, wychowawczych, społecznych i materialnych rodzin i dzieci;
- Promowanie zdrowego stylu życia;
- Integracja podmiotów stanowiących bezpośrednie otoczenie wychowawcze dziecka oraz prewencja, redukcja, likwidacja czynników dezorganizujących środowisko wychowawcze dzieci i młodzieży;
- Rozwijanie środowiska społecznego sprzyjającego wyzwaniu potencjału intelektualnego, twórczego, organizacyjnego i społecznego ludzi młodych;
- Ochrona dzieci i młodzieży przed porzuceniem, zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniami, deprawacją, wykojeniem oraz przestępczością.

VI KIERUNKI I PRIORYTETY GMINNEGO SYSTEMU

PROFILAKTYKI

I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

- Eliminowanie czynników sprzyjających wykluczeniu rodzin;
- Rozwój programów ochrony zdrowia dzieci i młodzieży ;
- Tworzenie infrastruktury instytucjonalno – organizacyjnej i finansowej wspomagającej programy integracji międzypokoleniowej, włączenie w życie społeczności dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz ludzi młodych z deficytami edukacyjno-wychowawczymi i nieprzystosowanych społecznie;
- Tworzenie zintegrowanych programów przeciwdziałania przemocy, deprivacji, wykojenia i przestępczości młodego pokolenia.

VII DOMENA GMINNEGO SYSTEMU PROFILAKTYKI I OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

FUNKCJONOWANIE RODZINY

1. Cel operacyjny:

Wzmacnianie potencjału rozwojowego rodziny

Zadania :

- Opracowanie raportu na temat warunków życia rodzin oraz dzieci i młodzieży
- Inicjowanie programów służących rozwojowi młodego pokolenia i rodziny, wzmocnieniu czynników zapobiegających dezorganizacji życia rodzinnego;
- Rozbudowa zaplecza usługowego wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji i zadań;
- Rozwijanie lokalnej infrastruktury informacyjnej, edukacyjnej, terapeutycznej wspomagającej rodzinę w rozumieniu i rozwiązywaniu problemów społecznych;
- Konsolidacja podmiotów działających w społeczności lokalnej na rzecz rozwoju i funkcjonowania rodziny oraz młodego pokolenia.

2. Cel operacyjny:

Wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych.

Zadania :

- Organizowanie na terenie placówek oświatowych zajęć informacyjno-warsztatowych rozbudowujących wiedzę rodziców na temat rozwoju dzieci i młodzieży;
- Włączenie rodziców w proces dydaktyczno – wychowawczy dzieci;
- Rozwijanie form opieki krótkoterminowej;
- Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie;

- Budowanie systemu wsparcia dla rodzin i edukacji dla rodzin zagrożonych uzależnieniami i przemocą;
- Budowanie poradnictwa i edukacji dla rodziców służących rozpoznawaniu zagrożeń i uzależnień dzieci i młodzieży;

Realizatorzy:

- Samorząd lokalny
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Punkt Interwencji Kryzysowej
- Placówka Wsparcia Dziennego
- Placówki Oświatowe

POŁOŻENIE MATERIALNE RODZINY

1. Cel operacyjny :

**Poprawa standardu i jakości życia rodzin
umożliwiających realizowanie funkcji i zadań służących
rozwojowi oraz osiągnięciu samodzielności, zaradności,
niezależności i odpowiedzialności jej członków**

Zadania:

- Diagnoza i monitoring warunków i jakości życia rodziny;
- Rozbudowa zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego (wsparcie dla rodzin z os. długotrwale bezrobotną);
- Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi członkami rodziny lub mieszkającymi z osobami starszymi.

2. Cel operacyjny :

Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem

Zadania:

- Dostarczenie usług i świadczeń pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych;
- Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin ubogich posiłków w szkole, wyposażenia w podręczniki i przybory szkolne, wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych;

EDUKACJA

1. Cel operacyjny:

Wzbogacenie standardowej oferty dydaktycznej

Zadania:

- Włączanie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość młodego pokolenia na problemy osób starszych i ludzi niepełnosprawnych oraz zagrożenia cywilizacyjne i zachowania prowadzące do utraty bezpieczeństwa fizycznego, zdrowotnego i socjalnego;
- Wspieranie zajęć służących budowaniu postaw sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych oraz przedsiębiorczości młodego pokolenia;
- Szkoła jako placówka integrująca wiedzę z różnych dziedzin; służąca wszechstronnemu rozwojowi indywidualnemu, ucząca krytycyzmu oraz angażująca i przygotowująca uczniów do rozwiązywania problemów jednostki, rodziny i społeczności.

2. Cel operacyjny:

Promocja i wspieranie uczniów uzdolnionych

Zadania:

- Wypracowanie procedury efektywnej selekcji, wyróżniania, nagradzania i monitoringu rozwoju młodzieży uzdolnionej.

WYCHOWANIE

1. Cel operacyjny:

**Wsparcie systemu norm i wartości społecznych
gwarantujących prawidłowy przebieg procesu wychowania.**

Zadania :

- Kontynuowanie, wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży;
- Inicjowanie programów wyłaniania liderów młodzieżowych w różnych sferach życia publicznego;
- Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności sprzyjających uwrażliwieniu młodzieży na potrzeby innych ludzi i budowaniu postaw prospołecznych oraz podejmowaniu działań na rzecz środowiska lokalnego i szerszych zbiorowości;
- Inicjowanie programów informujących o źródłach zagrożeń cywilizacyjnych i kulturowych, metodach i technikach budowania odporności na manipulację medialną, grupową, ekonomiczną, sposobach prewencji i radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

2. Cel operacyjny :

Kompensacja deficytów wychowawczych

Zadania:

- Oferowanie warsztatów psychologicznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców z zakresu komunikacji międzyludzkiej, rozwiązywania problemów, radzenia sobie ze stresem;
- Tworzenie grup wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych;
- Wspieranie placówki wsparcia dziennego
- Wspieranie grup samopomocowych i organizacji pozarządowych działających na rzecz dzieci ze szczególnymi potrzebami rozwojowymi

3. Cel operacyjny;

Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i społecznym wykluczeniem

Zadania:

- Wprowadzenie do gimnazjalnych programów dydaktycznych zajęć profilaktyczno – edukacyjno - wychowawczych z zakresu dewiacji i patologii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uzależnień;
- Inicjowanie programów prowadzących do redukcji czynników psycho - emocjonalnych, socjo - ekonomicznych sprzyjających marginalizacji młodzieży społecznie nieprzystosowanej
- Powołanie zespołu interdyscyplinarnego

SPORT, REKREACJA I WYPOCZYNEK

1. Cel operacyjny:

Rozbudowa warunków służących aktywności sportowej i rekreacyjnej młodego pokolenia oraz uczestnictwo dzieci i młodzieży w zajęciach sportowo- rekreacyjnych.

Zadania:

- Współpraca z klubami sportowymi,
- Wspieranie plenerowych imprez sportowych, rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- Wyrównywanie dysproporcji w dostępie dzieci i młodzieży do oferty sportowej, rekreacyjnej turystycznej,
- Wspieranie stałych zajęć rekreacyjnych i sportowo-rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych,
- Wykorzystanie gminnej bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży,
- Wspieranie różnych form turystyki krajowej.

2. Cel operacyjny:

Promocja form spędzania czasu wolnego przez młodzież,

sprzyjających rozwojowi zainteresowań i przeciwdziałaniu nudzie

Zadania:

- Realizacja projektów służących zdrowemu stylowi życia, przeciwdziałanie uzależnieniom i biernym formom spędzania czasu wolnego
- Poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych;
- W okresie wakacyjnym zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży;

ZDROWIE I SPRAWNOŚĆ

1. Cel operacyjny:

Kompensowanie deficytów zdrowotnych oraz świadczeń i usług z zakresu promocji zdrowia i zadań ze sfery zdrowia publicznego (poza pakietem ubezpieczenia zdrowotnego)

Zadania:

- Wspieranie cyklicznych badań stanu zdrowia i sprawności młodego pokolenia
- Realizacja ochrony zdrowia z zakresu zdrowia publicznego (higiena, szczepienia ochronne itp.)
- Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych w szkole – wady postawy, wzroku, uzależnień i prawidłowego żywienia;
- Realizacja programów propagujących zasady bezpiecznego zachowania na drodze , ulicy, w domu, w czasie zabawy, na wakacjach, w kontaktach z innymi ludźmi;

2. Cel operacyjny;

Uzupełnienie opieki zdrowotnej nad dzieckiem niepełnosprawnym

Zadania;

- Prowadzenie cyklicznych pomiarów zasięgu i rodzajów niepełnosprawności wśród dzieci i młodzieży oraz badań dostępności świadczeń i usług rehabilitacyjnych, kondycji socjalno-zdrowotnej i potrzeb niepełnosprawnej części populacji dziecięco - młodzieżowej;
- Opracowanie gminnej bazy danych dzieci niepełnosprawnych;
- Organizowanie placówki wsparcia dziennego dla dzieci niepełnosprawnych
- Wspieranie programów rehabilitacyjnych przygotowujących młodzież niepełnosprawną do samodzielnego i niezależnego życia
- Prowadzenie szkoleń dla rodziców na temat opieki, pielęgnacji i rehabilitacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej;
- Wspieranie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi;
- Wspieranie grup samopomocowych działających na rzecz dzieci ze szczególnymi potrzebami rozwojowymi
- Wspieranie programów sprzyjających tolerancji wobec osób niepełnosprawnych, umożliwiających przystosowanie dzieci zdrowych do codziennego funkcjonowania z niepełnosprawnością rówieśnika.

BEZPIECZEŃSTWO – DEWIACJE – PATOLOGIE

1. Cel operacyjny:

Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i społecznej pewności siebie dzieci i młodzieży.

Zadania:

- Wspieranie programów ilustrujących zagrożenia współczesności i sposoby prewencji i radzenia sobie w trudnych sytuacjach, uczących odporności na manipulację medialną, grupową, ekonomiczną,
- Promocja programów profilaktyczno-edukacyjnych realizowanych z policją;

2. Cel operacyjny:

Profilaktyka i zmniejszenie rozmiarów uzależnień.

Zadania;

- Promocja programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych związanych z uzależnieniem, adresowanych do dzieci i młodzieży (nikotyna, alkohol, narkotyki)
- Cykliczne szkolenia dla nauczyciel związane z uzależnieniami
- Kontrola zakazu dystrybucji papierosów, alkoholu dzieciom i młodzieży;
- Ochrona dzieci przed uzależnieniami w rodzinie

3. Cel operacyjny:

Przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci i młodzieży.

Zadania:

- Diagnoza skali zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży.
- Rozwijanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i szkolnej w środowisku lokalnym.
- Promocja działalności programu NIEBIESKA LINIA oraz uruchomienie telefonu zaufania.

4. Cel operacyjny:

Profilaktyka przestępczości dziecięcej i młodzieżowej.

Zadania:

- Szkolenie nauczycieli, wychowawców w kwestiach związanych z diagnozowaniem , wczesnym rozpoznaniem dewiacji i patologii wśród młodzieży oraz sposobami zapobiegania i pomocy
- Tworzenie programów integrujących i aktywizujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania dewiacjom i patologii wśród młodzieży i dzieci;

VIII MONITORING I EWALUACJA

W celu osiągnięcia zakładanych rezultatów i jak największej efektywności planowanych oddziaływań Program ten musi być poddawany monitoringowi i ewaluacji. Ewaluacja i monitoring będą niezmiernie istotnymi elementami oddziaływań, a jednocześnie głównymi instrumentami oceny programu, gdyż nie tylko dostarczać będą aktualnych informacji na temat efektywności podejmowanych działań, pozwalać na ciągłe aktualizowanie nieefektywnych treści, ale pełnić będą również funkcję aktywizacyjną oraz społeczno - polityczną.

Ewaluacja i monitoring będą miały znaczenie zarówno dla podmiotów realizujących program, które sprawdzają w ten sposób efektywność działań i skuteczność przyjętych założeń, jak dla sponsorów, grantodawców (budżetowych i pozabudżetowych), którzy oczekują informacji o sposobie wydatkowania pieniędzy. Przy realizacji niniejszego Programu podstawowe znaczenie będzie miała skuteczność i efektywność podjętych działań. Oznacza to potrzebę ciągłej analizy wdrażania i realizowania zadań, działań i projektów realizowanego programu. Następstwem monitoringu i ewaluacji powinny być decyzje praktyczne dotyczące planowania, tworzenia, korekty realizowanego programu.

Ewaluacja to proces polegający na badaniu przyczyn rozbieżności między zaplanowanymi rezultatami a rzeczywistymi. Przy realizacji programu planuje się zastosować dwa podstawowe rodzaje ewaluacji: ewaluację korygującą, której zadaniem będzie dostarczanie informacji pozwalających na korektę, uzupełnienie, usprawnienie programu i ewaluację podsumowującą, która dostarczać będzie informacji o ogólnej efektywności programu, będąc uzupełnieniem jego kontynuacji bądź zaniechania realizacji. Ewaluacja podsumowująca zastosowana będzie po zakończeniu oddziaływania programu i w ramach niego realizowanych projektów, kiedy możemy już ocenić jej efekty i wymierne wyniki. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników ilościowych i jakościowych. W zakresie ewaluacji prowadzona będzie również ocena.

Ocenie podlegać będą przede wszystkim:

- stopień realizacji celów szczegółowych,
- badane wskaźniki,
- projekty realizowane w poszczególnych kierunkach działań,
- metody i techniki realizacji poszczególnych zadań w projektach socjalnych,
- skuteczność działań podejmowanych w ramach projektów,

- zaangażowanie realizatorów zadań w projektach oraz ich współpracowników,
- dostępność usług,
- standard usług,
- informacja o programie,
- kompetencje realizatorów konkretnych działań,
- terminowość,
- stopień realizacji celów i zadań itp.

W ramach ewaluacji prezentowanego Programu prowadzony będzie monitoring.

Monitoring polegać będzie na zbieraniu danych w celu poznania dynamiki zjawisk będących przedmiotem programu. Od zebranych danych, dotyczących poszczególnych elementów diagnozy środowiskowej, zależeć będzie czy wyznaczone w programie cele są wystarczające i w jakiej kolejności będą realizowane. Monitoring diagnozy środowiskowej pozwoli również określić, które z opracowanych kierunków działań powinny być realizowane i w jakim czasie. W ewaluacji i w monitoringu wezmą udział wszystkie podmioty zaangażowane w jego realizację i system ten będzie funkcjonował w oparciu o zebrane informacje wynikające z realizacji zadań wchodzących w zakres programu.

Monitoring i ewaluację (ocenę efektywności) programu planuje się wdrożyć w chwili rozpoczęcia jej stosowania (realizowane projekty, zadania, działania nie zawsze prowadzić będą do dających się zaobserwować zmian). Najlepszym kryterium monitoringu i ewaluacji programu będą zmiany w zmniejszeniu eskalacji problemu lub całkowitym jego wyeliminowaniu oraz w zachowaniu beneficjenta. Monitoring i ewaluację Programu prowadzić będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bjszowach .

Reasumując, dobrze przeprowadzony monitoring i ewaluacja Programu pozwoli zrozumieć, zweryfikować i zwiększyć oddziaływania realizowanych projektów, zaś liderom różnych instytucji, organizacji czy grup społecznych ułatwić będzie to podejmowanie decyzji bardziej efektywnych i tańszych w sensie lepszego wykorzystania posiadanych zasobów, w tym środków finansowych. Pomóc powinny również w zidentyfikowaniu mocnych i słabych stron oraz zauważaniu dzieci i rodzin, z którymi i dla których podejmuje się działania. Z perspektywy czasu pozwoli również spojrzeć na efekty i jakość interdyscyplinarnej pracy, budowanie relacji pomiędzy instytucjami, organizacjami, czy innymi podmiotami, dając jednocześnie możliwość przeprowadzenia porównań pomiędzy poszczególnymi projektami i działaniami różnych instytucji.